

3) серед молодого покоління, найбільш популярним є портал новин «Типовий Франківськ», а особливо його група у соцмережі ВКонтакте;

4) найменша кількість реклами та «найпросторішими» за своїм дизайном є UFRA, Типовий Франківськ та Galka.if.ua;

5) окрім того, усі ці електронні ЗМІ мають свої офіційні сторінки у таких соцмережах, як Facebook, ВКонтакте та YouTube, що і робить їх такими популярними.

Економічна ситуація, яка склалася в сучасній Україні, не забезпечує економічної свободи і самостійності засобів масової інформації, розвитку високих інформаційних технологій, ринку послуг засобів масової інформації, зокрема рекламного ринку та рекламної привабливості ЗМІ, ринку освітніх і виховних програм, який практично відсутній в Україні. У зв'язку з цим засоби масової інформації в нас нерідко залежать не від споживача інформації, а від певних інформаційних планів і владних структур. Ці та інші негативні тенденції призводять до того, що в суспільстві, в його соціальних, економічних і політичних структурах з'явилася недовіра до вітчизняних мас-медіа. Аналіз стану засобів масової інформації свідчить про те, що розвиток телебачення і радіомовлення, друкованих періодичних видань, мережі Інтернет відбувається по висхідній, незважаючи на економічні та політичні труднощі й проблеми.

Список використаних джерел

1. Вплив засобів масової інформації та інших джерел на формування здорового способу життя дітей та молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.health.gov.ua/health.nsf/>
2. Засоби масової інформації в Івано-Франківську [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

Анотація

Проаналізовано електронні засоби масової інформації Івано-Франківська. Визначено перспективи їхнього розвитку в сучасному інформаційному суспільстві.

Ключові слова: електронні ЗМІ, друковані ЗМІ, телебачення, радіо.

Abstract

The electronic mass media of Ivano-Frankivsk is analyzed. The perspectives of their development in the modern information society are defined.

Keywords: electronic mass media, printed mass media, television, radio.

УДК 81'32

О. Б. Гургула, В. Д. Мельник
(м. Івано-Франківськ)

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Науково-технічні тексти належать до царини наукової комунікації, учасники

якої виконують когнітивні функції та орієнтуються на послідовне й динамічне нагромадження та відтворення інформації. Засобом реалізації цих функцій та одиницею наукової комунікації слугує одиничний акт повідомлення, яким і можна вважати науково-технічний текст. Одним із найважливіших джерел інформації є науково-технічний текст (НТТ) – монографії, підручники, наукові публікації, статті, реферати, інструкції з експлуатації, специфікації виробів тощо.

Основна вимога до науково-технічного перекладу – це точна передача інформації. Критерії адекватного науково-технічного перекладу чітко сформульовані: «Він повинен точно передавати зміст оригіналу, містити загальноприйняту в мові перекладу термінологію й відповідати нормам науково-технічної літератури, переклад якої здійснюється» [4, с. 45].

При перекладі науково-технічного тексту доводиться вирішувати одночасно цілий комплекс завдань. Цей вид діяльності вимагає не лише бездоганного володіння мовою, певних галузевих знань, але й максимум зусиль з боку перекладача. Оскільки при перекладі наукової та технічної літератури, як правило, немає необхідності шукати в тексті будь-який прихований зміст, то тут необхідно прагнути до особливої термінологічної точності. Якість перекладу науково-технічної літератури значною мірою залежить, по-перше, від особливостей цього виду літератури, по-друге, від рівня мовної та загальної технічної та наукової підготовки особи, яка займається перекладом. Досить частими є випадки, коли переклад зазнає редагування спеціалістом відповідної області.

Тексти науково-технічного стилю характеризуються стислістю та однозначністю. В їхній структурі переважають іменники, прикметники, слова з основним предметно-логічним значенням, терміни, безособові форми дієслова. Граматичні відмінності зумовлені особливостями граматичної будови мови, нормами і стилістичними особливостями [1, с.68].

Для перекладача, який має достатню мовну підготовку, але не володіє необхідними знаннями у відповідній галузі науки й техніки, основні труднощі будуть пов'язані з розумінням тих частин тексту, в яких викладено вузькофахові питання. Хоча значну складність являє собою іноді й переклад спеціальних термінів. І навпаки, для перекладача, який має ґрунтовну технічну підготовку, але в недостатньому ступені володіє всіма тонкощами німецької граматики, основні труднощі в розумінні змісту будуть пов'язані, в першу чергу, з явищами мовного порядку: «зі встановленням змістових зв'язків між окремими словами в реченні, з розумінням граматичних конструкцій, вибором адекватного варіанту їх перекладу» та ін [4, с. 105].

До поняття науково – технічна література входять такі її різновиди, як монографія, стаття зі спеціального журналу, технічний опис, патенти, технічні довідники. Переклад такої літератури становить певні труднощі. По-перше, в німецькій мові є властиві лише їй граматичні явища, які спричиняють труднощі під час перекладу німецького технічного тексту українською мовою. По-друге, мова німецької науково-технічної літератури істотно відрізняється від літературної мови тим, що вона значно ускладнена наявністю розгорнутих речень з інфінітивними групами, поширеними означеннями, а також великою кількістю значних за обсягом складних речень з багатьма вставними підрядними реченнями всередині головного. При перекладі таких речень виникає небезпека втратити відчуття взаємозв'язку між

компонентами речення, неперервності думки, оскільки пов'язані за змістом слова безпосередньо не співвідносяться між собою.

Крім того, для науково-технічної літератури характерним є вживання великої кількості термінів, які відображають специфіку понять. Проте жоден з існуючих словників не в змозі вмістити як усі існуючі терміни в певній галузі науки, так і новоутворені. Характерною особливістю науково-технічної літератури є точність і стислість вираження думки, з одного боку, та суворі логічна послідовність та повнота висловлення – з іншого. Найголовнішою визначальною рисою науково-технічного типу тексту є його когнітивність, інформаційна насиченість [5, с. 23].

Часто помилково плутають поняття «точний» з поняттям «буквальний» переклад. Буквальний переклад зводиться до механічної підстановки українського слова замість німецького, а це інколи призводить до помилок. Досить часто під час перекладу механічно калькуються, формально відтворюються мовні засоби оригіналу, спотворюється зміст, не передається стилістична функція або порушується норма мови. Такий переклад є буквалізмом. Існують буквалізми лексичні, коли механічно калькуються окремі слова, фразеологічні – при неправдивому калькуванні фразеологічних одиниць, граматичні – при механічному калькуванні граматичних форм тексту, що перекладається.

Ще однією особливістю науково-технічної літератури є також наявність великої кількості слів та словосполучень, характерних саме для цього стилю.

Наприклад: die Röhre не лише труба, а й електронна лампа; untersuchen – не тільки досліджувати, а й вивчати.

Німецькій мові властива багатозначність не лише лексична, а й граматична. Так дієслова haben і sein можуть бути:

1) самостійними дієсловами:

Наприклад: Der Stahlbeton hat viele Vorteile gegenüber dem Beton.

2) допоміжними дієсловами:

Наприклад: Die Metallurgie ist zur Grundlage jeder entwickelten Industrie geworden.

3) дієсловами з модальним значенням, причому в науковій літературі вони вживаються саме в модальному значенні:

Наприклад: Man hat noch viele Probleme auf dem Gebiet der Marktwirtschaft zu lösen.

Часто значні труднощі виникають при перекладі науково-технічного тексту у зв'язку з відмінністю синтаксичної системи мов: послідовність елементів висловлювання в німецькій і українській мовах може не збігатися. Наприклад, при перекладі речень з інфінітивними групами чи зворотами інфінітив, що стоїть у кінці групи чи звороту, в українському реченні ставиться на перше місце; при перекладі речень, які починаються не з підмета, присудок ставиться саме після підмета, у німецькому реченні порядок слів зворотний. Наведемо приклади:

Das Fundament hat Aufgabe, die Belastungen aus dem Bauwerk aufzunehmen und sie gleichmäßig ohne übermäßige Setzung auf eine große Fläche des Baugrundes zu übertragen.

Фундамент мав завдання брати на себе навантаження споруди і переносити його без надмірної усадки на досить велику площу будівельного ґрунту.

Um dem Metall andere Eigenschaften zu verleihen, legiert man es mit anderen

Elementen.

Для того щоб надати металові інших властивостей, його сплавляють з іншими елементами.

Durch die Vervollkommnung der Technologie und durch die Entwicklung vorgefertigter Elemente gewinnt der Beton in den letzten Jahren immer mehr an Bedeutung.

Завдяки удосконаленню технології і розвитку готових збірних елементів бетон набуває в останні роки дедалі більшого значення.

Під час перекладу науково-технічного тексту потрібно пам'ятати про розбіжності в побудові речень німецької та української мов, про відмінність системної організації цих мов. Під час перекладу виникає необхідність текстової модифікації, яку важко передбачити. Йдеться про те, що інколи загальний зміст і контекст потребують введення одних слів і опускання інших, часткової або повної перебудови речення за вимогами граматичної норми мови, якою здійснюється переклад.

Головну увагу під час перекладу слід спрямовувати на його адекватність і точність. Необхідно враховувати кінцеву мету, а саме – якнайточніше відтворення німецькомовного оригіналу засобами української мови.

Основна вимога до науково-технічного перекладу – це точна передача інформації. Як відомо, складнощі при перекладі викликає, в першу чергу, передача правильного змісту кожного речення, що дуже часто не відповідає дослівному перекладу.

До кількісних відмінних рис німецькомовної науково-технічної літератури належать:

1) підвищена частотність вживання поширеного означення, пасивної конструкції, конструкцій «sein + zu + Infinitiv» та «lassen + ich + Infinitiv», деяких прийменників, вказівних займенників (у тому числі й у ролі заміника іменника), генетива, практично цілковите зникнення питальних, спонукальних, неповних речень, відсутність наказового способу, 2-ої особи і ввічливої форми дієслів і відповідних особових і присвійних займенників, еліптизація підрядних речень з метою досягнення мовної економії, підвищена частотність вживання деяких граматичних категорій, наприклад, акузатива, перфекта, сполучень з модальним дієсловом wollen, предикативного означення типу «sehen, hören, fühlen + Infinitiv» тощо;

2) збільшення лінійного розміру деяких синтаксичних категорій (поширеного означення і групи іменника в цілому, предикативного означення, речень в цілому). Такі зміни зумовлені як завданнями стилю наукової підмови, так і письмовим характером останнього.

До якісних характерних рис німецької мови науки і техніки належать: об'єднання та абстрагування значень, наприклад, сполучення з дієсловом wollen, sein та haben + zu + Infinitiv тощо.

Останні ознаки притаманні саме сучасній мові науки і техніки, яка останніми роками зазнає бурхливих глибинних якісних і кількісних трансформацій, що враховувалося у дослідженні. В наукових текстах домінують роль відіграє процес, а не дійова особа, часто оперують абстрактними поняттями. Тут спостерігається часте вживання граматичних конструкцій з пасивним значенням, субстантивованих

інфінітивів, віддієслівних іменників, що означають процес, прикметників на -lich, -isch, -ig, -bar, кількісних числівників для називання величин вимірювання і пов'язане з цим вживання прийменника von для позначення приналежності.

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. – К.: Академія, 2004. – 344 с.
2. Володина М. Н. Когнитивно-информационная природа термина и терминологическая номинация / М. Н. Володина. – М.: Наука, 1998. – 390 с.
3. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову / В. І. Карабан. – К.: Політична думка, 1997. – 300 с.
4. Кияк Т. Р. Теорія і практика перекладу / Т. Р. Кияк. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 240 с.
5. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства / І. В. Корунець. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 512 с.

Анотація

У статті розглядаються лінгвістичні особливості текстів науково-технічного стилю, визначаються найбільш вживані способи їхнього перекладу українською мовою.

Ключові слова: науково-технічний стиль, науково-технічні тексти, науково-технічна інформація, дискурс, граматичні трансформації.

Abstract

This article is devoted to the problems of linguistic peculiarities of the scientific and technical literature, it describes different forms of the translation, it also presents commonly used methods of translation into Ukrainian. The most common methods of grammatical transformation in the translation of scientific and technical literature are described as well.

Keywords: scientific-technical style, scientific-technical texts, scientific-technical information, discourse, grammatical transformations.

УДК 659.3:4; 1+3+80

С. П. Грушко
(м. Одеса)

ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ СУЧАСНОГО МАС-МЕДІЙНОГО ДИСКУРСУ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

Дослідження мас-медійного дискурсу будь-якої культури дозволяє визначити домінування цінностей над фактами, інтенсифікації емоцій, переважання фативи над інформуванням, емоційного над раціональним, адже дискурс мас-медіа накладається на сітку різноманітних типів дискурсу. Фатива як антипод інформативності зближується за певними параметрами, у першу чергу, із ритуалом: спостерігається